

I

C Z Ę Ś Ć

RODZINA KALISZÓW-PRZYŁĘCKICH NA ZIEMI BIAŁOBRZESKIEJ

**dr WITOLD
DANIŁOWICZ**

wnuk Tadeusza
i Zofii Przyłęckich,
niegdysiejszych
właścicieli
majątków
Stawiszyn,
Branica
i folwarku
Dębniak

Dwór w Branicy, lata 30. XX w.

Rodzina Kaliszów herbu Jelita wywodzi się ze wsi Kalisze-Książki w ziemi warszawskiej.

Jak podaje Adam Boniecki w Herbarzu Polskim, w XVII w. jej przedstawiciele byli właścicielami majątków położonych pomiędzy podwarszawskimi miejscowościami Ursusem i Brwinowem. Pierwsze ślady ich obecności na ziemi białobrzesckiej są datowane na koniec XVIII w., kiedy to urodzony w 1770 r. Franciszek Kalisz, syn Wojciecha, burgrabia grodzki i sędzia czerski, jest wymieniony jako właściciel majątku Branica. Jego żoną była Tekla z Laskowskich (1770-1848).

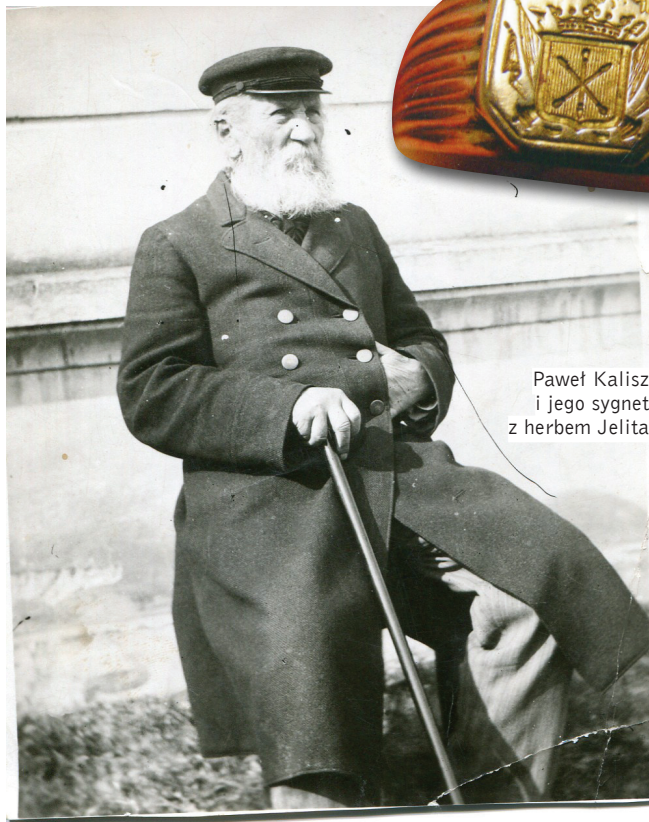
Po śmierci Franciszka majątek odziedziczył jego syn Piotr, urodzony w Branicy w 1810 r. W 1853 r. wziął on w Jasionnie ślub z Felicjaną Jawornicką. W tym samym roku zakupił leżący nieopodal majątek Koźuchów. W 1863 r. był aktywnym uczestnikiem powstania styczniowego. W okolicy działał oddział powstańczy pułkownika (później generała) Dionizego Czachowskiego, z którym Piotr Kalisz współpracował. Jego siostra Eufemia była żoną Czachowskiego. Piotr Kalisz zmarł bezdzietnie 7 marca 1877 r. w Koźuchowie i jest pochowany w Jasionnie. Jego nagrobek, w formie małego obelisku, stoi na terenie tamtejszego kościoła parafialnego.

Groby Piotra Kalisza w Jasionnie i Wawrzyńca Kalisza na Powązkach

Po zakupie Koźuchowa przez Piotra Kalisza, w 1853 r. Branica przeszła w ręce brata stryjecznego jego ojca, Wawrzyńca Kalisza, urodzonego w 1816 r. w Biejkowie, gmina Promna. Był on synem Seweryna (brata Wojciecha Kalisza, dziadka Piotra), urodzonego w 1780 r. w Olszanach, w powiecie czerskim. W okresie napoleońskim Seweryn Kalisz służył w armii Księstwa Warszawskiego w stopniu porucznika.

Wawrzyniec Kalisz był żonaty z Apolonią z Narzymskich, z którą miał kilkoro dzieci. Jedynie trzy córki osiągnęły wiek dorosłości. Był właścicielem Branicy bardzo krótko. Zmarł zaledwie rok po jej nabyciu, w 1854 r., po ciężkiej chorobie w wieku zaledwie 38 lat. Jest pochowany na warszawskich Powązkach.

Paweł Kalisz
i jego sygnet
z herbem Jelita

Dwór w Branicy, przed lub po II wojnie światowej

Na cmentarzu w Jasionnie,
nieopodal bramy znajduje się
wspólny grób Pawła Kalisza,
jego żony Wandy z Kozłowskich
i (symboliczny) Tadeusza
Przyłęckiego

Po wojnie dwór był opuszczony i niszczał.
Dworek i zabudowania folwarczne, m.in. drewniany spichlerz
z 1. poł. XIX w., istniały do początku lat 70. XX w.,
kiedy to dwór został rozebrany

Po śmierci Wawrzyńca właścicielem Branicy został jego młodszy brat Paweł, urodzony w 1829 r. Ślub z Zuzanną z Kozłowskich wziął w 1853 r. Żona urodziła się w majątku rodziców w Golianach w powiecie grójeckim. Małżonkowie mieli cztery córki – Marię (ur. 1854 r. we Wrociszewie, pow. grójecki), Franciszkę (ur. 1857 r. w Laskach k. Warki), Wandę (ur. 1863 r. w Branicy) i Juliannę (ur. 1863 r.).

Paweł Kalisz wspierał zryw powstańczy w 1863 r., za co został zesłany przez władze rosyjskie na Syberię. Do domu wrócił dopiero w 1878 r. Został uwolniony po przekupieniu lokalnych władz złotymi rublami, przesłanymi przez żonę w obcasach butów, zrobionych na specjalne zamówienie w Przytyku. Po powrocie z zesłania Paweł nadal gospodarował w Branicy. W 1906 r. dokupił są-

siedni majątek Stawiszyn oraz folwark Dębniak. Zmarł w 1927 r. w Stawiszynie. Jest pochowany wraz z małżonką na cmentarzu w Jasionnie.

Maria Kalisz wyszła w 1878 r. za Piotra Godlewskiego, warszawskiego nauczyciela. Ślub odbył się w Jasionnie, po czym małżonkowie zamieszkali w Warszawie. Obydwoje zmarli tego samego dnia, 5 września 1881 r., z czego można wnioskować, że przyczyną śmierci był jakiś wypadek. Obydwoje są pochowani na warszawskich Powązkach.

Wanda Kalisz zmarła w 1899 r. w Radomiu. Julia Kalisz zmarła rok po urodzeniu. Franciszka Kalisz wyszła za mąż w 1857 r. Jej mężem został radomski lekarz Włodzimierz Przyłęcki. Ich historia będzie przedmiotem kolejnego artykułu. ●

Witold Daniłowicz